

Ewa Andrysiak

Katedra Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej
Uniwersytet Łódzki
e-mail: eandrysiak@kp.kalisz.pl

Ewa Obata

Książnica Pedagogiczna im. A. Parczewskiego w Kaliszu
e-mail: ewa132@autograf.pl

[II Ogólnopolskie Forum Bibliotek Pedagogicznych „Kolekcje w zbiorach bibliotek pedagogicznych” (Kraków, 12–13 czerwca 2014 r.)

DOI: <http://dx.doi.org/10.18778/0860-7435.21.09>

W czerwcu 2014 r., zgodnie z zapowiedzią organizatorów, odbyło się w Krakowie II Ogólnopolskie Forum Bibliotek Pedagogicznych (12–13 czerwca)¹, którego tematem przewodnim były „Kolekcje w zbiorach bibliotek pedagogicznych”.

Organizatorem drugiego Forum, podobnie jak pierwszego, była Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Hugona Kollątaja oraz Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej. Honorowy patronat nad konferencją objął Marszałek Województwa Małopolskiego Marek Sowa, a także Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich i Ośrodek Rozwoju Edukacji, zaś patronat medialny sprawowały Lustro Biblioteki, „Biblioteka w Szkole”, „Hejnał Oświatowy” oraz Elektroniczna Biblioteka Pedagogiczna.

Forum zgromadziło ponad 70 uczestników z całej Polski, wystąpiło 21 referentów, a podczas dwudniowego spotkania można było skorzystać z oferty

¹ I Ogólnopolskie Forum Bibliotek Pedagogicznych pod hasłem „Miejsce biblioteki pedagogicznej w zmieniającej się przestrzeni edukacji i informacji” odbyło się w dniach 13–14 czerwca 2013 roku. Tematem przewodnim I Forum była „Współczesność i dynamika zmian”.

II Ogólnopolskie Forum Bibliotek Pedagogicznych...

wydawnictw: Egis Media, EPIDEIXIS, Fraszka Edukacyjna, Wydawnictwo Edukacyjne, Wolters Kluwer i Difin. Spotkaniu towarzyszyła wystawa książek z wpisami i dedykacjami ze zbiorów krakowskiej biblioteki pedagogicznej.

Konferencję otworzyli jej organizatorzy w osobach Wandy Dudek, dyrektora PBW w Krakowie i Michała Rogoża, dyrektora IINiB UP, którzy powitali przedstawicieli 34 bibliotek pedagogicznych z całego kraju, przedstawicieli władz, ośrodków akademickich i stowarzyszeń. Następnie głos zabrał dyrektor Departamentu Edukacji i Kształcenia Ustawicznego Dariusz Styryna z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego, który mówił o przygotowywanych projektach i działaniach na rzecz bibliotek pedagogicznych, zmierzających w kierunku digitalizacji zbiorów i doskonalenia nauczycieli.

Obrady podzielone zostały na cztery panele, pierwszy prowadził dr hab. Andrzej Kaliszewski z Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wystąpienia merytoryczne rozpoczął Krzysztof Walczak, prof. Uniwersytetu Wrocławskiego i dyrektor Książnicy Pedagogicznej w Kaliszu, wprowadzając słuchaczy w tematykę konferencji referatem pt. „Idea kolekcji w dziejach i współczesnej działalności polskich bibliotek pedagogicznych”. Prelegent dał przegląd różnych form kolekcji obecnych w sieci placówek oświatowych (księgozbiory historyczne, muzea oświatowe, kolekcje historyczne, charakterystyczne dla bibliotek naukowych, ale zdobywające sobie także miejsce w księżnicach pedagogicznych kolekcje wirtualne). Wystąpienie dr Agnieszki Fludy-Krokos z Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie i współorganizatorki Forum poświęcone było kolekcji sprawozdań krakowskich gimnazjów (z wieku XIX i XX), przechowywanych w zasobach PBW w Krakowie, stanowiących bogate źródło do badań (m. in. wykazy osobowe, wykazy podręczników, informacje o bibliotekach). Tematem referatu Ewy Andrysiak, prof. Uniwersytetu Łódzkiego i wicedyrektor Książnicy Pedagogicznej w Kaliszu, były księgozbiory Związku Nauczycielstwa Polskiego i Gimnazjum im. Anny Jagiellonki w Kaliszu, Liceum Pedagogicznego w Krotoszynie, Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego, dawne polskie podręczniki szkolne oraz druki podziemne i emigracyjne, czyli „Księgozbiory historyczne w zasobach Książnicy Pedagogicznej im. A. Parczewskiego w Kaliszu”.

Szeroką dyskusję wywołał referat Sylwii Czacharowskiej – dyrektor Warmińsko-Mazurskiej Biblioteki Pedagogicznej w Olsztynie i członka Krajowej Rady Bibliotecznej pt. „Biblioteki pedagogiczne w Polsce – stan i analiza”. Na podstawie przeprowadzonych badań prelegentka mówiła o coraz trudniejszej sytuacji bibliotek pedagogicznych, działaniach restrukturyzacyjnych powodujących niekorzystne przekształcenia placówek pedagogicznych, ulegających

marginalizacji, a nawet likwidacji. Zwróciła uwagę na najuważniejsze obecnie zadania księżnic pedagogicznych, czyli udostępnianie zbiorów użytkownikom, wspomaganie szkół i nauczycieli, współdziałanie w doskonaleniu zawodowym nauczycieli.

Drugi panel prowadziła dr hab. Maria Konopka, członek Rady Naukowej PBW w Krakowie; pierwsza w tej sesji wystąpiła Maria Golly-Nowak z Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku, przedstawiając „Historyczne kolekcje w PBW w Gdańsku” – obok kolekcji „zamkniętych” stale rozwijające się kolekcje „otwarte”. Dr Sławomir Iwasów, reprezentujący Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli, zmierzył się z problemem zbiorów biblioteki pedagogicznej wobec kryzysu prasy w Europie. Księgozbiór mroczeński i starodruki łódzkiej biblioteki pedagogicznej prezentowali Justyna Chylak i Marcin Laskowski z Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. T. Kotarbińskiego w Łodzi. Prelegenci zwrócili uwagę na najstarsze starodruki (1519, 1530) ze zbioru oraz najcenniejsze starodruki i dzieła z wieku XIX z kolekcji znanego wielkopolskiego bibliofila Feliksa Węzyka z Mroczenia. Interesujący księgozbiór Wyższych Kursów dla Kobiet im. Adriana Baranieckiego, funkcjonujący w latach 1868–1925 (od roku 1968 w zbiorach krakowskiej PBW) przypomniała dr Sabina Kwiecień, adiunkt w Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Księgozbiór ów, który nie uległ rozproszeniu, stanowi dziś warsztat do badań, zawiera wiele cennych pozycji (starodruki, polonica, kalendarze, czasopisma). Przedstawicielki Warmińsko-Mazurskiej Biblioteki Pedagogicznej w Olsztynie, Joanna Kacprzak i Hanna Tomaszewska-Reich, omówiły zbiór dawnej książki pedagogicznej w olsztyńskiej bibliotece pedagogicznej, zawierający wydawnictwa polskich firm drukarskich działających w XIX i XX wieku. Kolejne referentki – Maria Wodzyńska i Wanda Golec – z biblioteki w Siedlcach prezentowały zbiory placówki wydane przed rokiem 1945.

Po obradach pierwszego dnia uczestnicy Forum mieli okazję zwiedzić Artetkę i Wojewódzką Bibliotekę Publiczną, a wieczorem obejrzeć spektakl kabaretu w „Piwnicy pod Baranami”.

Pierwszej sesji drugiego dnia Forum przewodniczyła dr hab. Grażyna Wrona, prof. Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Wystąpienia rozpoczął dr hab. Marek Nahotko reprezentujący Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego tematem „Biblioteka cyfrowa – lokalna czy globalna?”. Zdaniem prelegenta nasze biblioteki są zarówno lokalne, jak i globalne, biblioteki cyfrowe to lokalne zbiory udostępniane dla globalnej społeczności. Tworzenie przez bibliotekarzy własnych kolekcji cyfrowych

II Ogólnopolskie Forum Bibliotek Pedagogicznych...

w ramach bibliotek cyfrowych spowodowało globalizację na poziomie treści (zasobów cyfrowych) i towarzyszących im usług. Choć pamiętać trzeba – mówił prelegent – że biblioteki cyfrowe, choć pozostające w elektronicznej formie, to wciąż biblioteki i powinny utrzymywać standardy typowe dla tych instytucji. Kolejna referentka – Dorota Witczak z Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie – skupiła się na kolekcjach Pedagogicznej Biblioteki Cyfrowej, działającej dla potrzeb nauki, edukacji i kultury. Wśród kolekcji działającej od 2006 r. PBC znaleźć można: prace monograficzne, materiały naukowe, dydaktyczne, konferencyjne, sprawozdania szkolne, prace magisterskie, wykłady, wideo wykłady itp. Od 2009 r. z PBC współpracują księgarnie pedagogiczne w Kaliszu i Krakowie, od 2011 r. Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie. Anna Radoszewska z Wydawnictwa Naukowego PWN przedstawiła ofertę pierwszej w Polsce platformy książek elektronicznych dla bibliotek – „Konsorcjum IBUK libra”. Platforma oferuje ponad 12 tys. tytułów, a zbiór cały czas się powiększa. Portal współpracuje m. in. z bibliotekami pedagogicznymi (Galicyjskie konsorcjum bibliotek pedagogicznych – wspólna platforma podkarpackich i małopolskich bibliotek pedagogicznych). „Formy zarządzania zasobami cyfrowymi w Dolnośląskiej Bibliotece we Wrocławiu” omówiła Magdalena Pilińska podkreślając, że „społeczeństwo informacyjne powinno zapewnić obywatelom powszechny dostęp do technologii teleinformatycznych i umiejętności korzystania z nich w działalności zawodowej i społecznej”, zatem bibliotekarz musi być przewodnikiem po świecie informacyjnym, a dzisiejsze biblioteki muszą ulegać cyfryzacji. W Dolnośląski System Informacji Edukacyjnej włączone są wszystkie biblioteki pedagogiczne Dolnego Śląska, a korzystający z zasobów cyfrowych DBP mogą na swoim koncie tworzyć kolekcje gromadząc potrzebne wydawnictwa i korzystać z nich bez ograniczeń. Kolejna mówczyni, dr Bogumiła Celer z Księgarni Pedagogicznej im. A. Parczewskiego w Kaliszu, prezentowała zbiory specjalne i kolekcje historyczne (pisarza Eligiusza Kor-Walczaka, artysty grafika Władysława Kościelniaka, Antoniny i Oskara Meysztowiczów gromadząca materiały dotyczące A. Parczewskiego) kaliskiej placówki oraz ich wykorzystanie w dydaktyce i badaniach regionalnych. Ofertę firmy ATA-INT. LTD Gestetner Kraków zaprezentował jej przedstawiciel Wiesław Śliwa omawiając rozwiązania RICOH (Autoryzowanego Partnera Handlowego), profesjonalne rozwiązania dla zarządzania dokumentami DOCUWARE, będące wsparciem dla procesów administracyjnych i edukacyjnych funkcjonowania bibliotek i placówek naukowo-oświatowych.

Moderatorem ostatniego panelu konferencji był prof. zw. dr hab. Zdzisław Pietrzyk z Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego, dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej. Pierwszy w tej części obrad

wystąpił Przemysław Dudasz z Wydawnictwa Egis Media, prezentując interaktywny e-book jako podręcznik w nowej odsłonie. Wstępne wyniki badań nad kolekcjami PBW w Krakowie, czyli księgozbiorem Stowarzyszenia Nauczycielek w Krakowie oraz kolekcją płyt winylowych przygotował zespół bibliotekarzy krakowskiej biblioteki pedagogicznej: Karol Baranowski, Katarzyna Mojska i Małgorzata Stachurska, a dotychczasowe osiągnięcia prezentowały dwie pierwsze z wymienionych osób. Autorzy przybliżyli dzieje wspomnianego stowarzyszenia i jego biblioteki, włączonej do zbiorów PBW w Krakowie. Prelegenci chwalili się również kolekcją płyt winylowych, liczącą około 3400 krążków, zawierających dobrze zachowane teksty literackie oraz muzykę. Dr Lidia Ippoldt z Biblioteki Pedagogicznej w Skawinie zaprezentowała zbiór literatury terapeutycznej pomocnej dzieciom, rodzicom i wychowawcom w radzeniu sobie z problemami życiowymi i wychowawczymi. Referentka podkreśliła, że biblioteka nastawiona jest na gromadzenie zbiorów literatury terapeutycznej, często wykorzystywanej w warsztatach biblioterapeutycznych i bajkoterapeutycznych skierowanych do dzieci, rodziców, nauczycieli. Barbara Morawiec, założycielka portalu *Lustro Biblioteki* (2012), reklamowała go jako medium otwarte dla bibliotek. Ostatnie wystąpienie „Prezentacja systemu pracy z uczniami zdolnymi – projekt Diament” referowała Anna Podbielska z Małopolskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli, w zastępstwie autorki – kierownika projektu Krystyny Dynowskiej-Chmielewskiej. Celem innowacyjnego projektu Diament (Dostrzec i aktywizować możliwości, energię, talenty) jest stworzenie systemowych rozwiązań programowych i organizacyjnych dla województwa małopolskiego, służących wspieraniu uczniów zdolnych w zakresie kompetencji kluczowych, a Forum – zdaniem prelegentki – było doskonałą okazją do zachęcenia przedstawicieli bibliotek pedagogicznych z całej Polski do współpracy w ramach projektu.

Konferencja stanowiła okazję do wysłuchania interesujących referatów i poszerzenia wiedzy przede wszystkim na temat części zasobów bibliotecznych, jakimi są kolekcje. Pokazała, że biblioteki pedagogiczne posiadają zażytkowe i cenne zbiory, które nie tylko trzeba chronić, ale są to też zbiory, które mogą inspirować do badań. Poza problematyką związaną z omawianiem kolekcji prelegenci podnosili kwestie digitalizacji i bibliotek cyfrowych oraz organizacji księżnic pedagogicznych. Organizatorzy II Ogólnopolskiego Forum Bibliotek Pedagogicznych, zapowiadając wydanie publikacji pokonferencyjnej, zaprosili na kolejne spotkanie w czerwcu 2015 r., poświęcone wspieraniu nauczycieli: „Nauczyciel w bibliotece pedagogicznej – klient wyróżniony”.